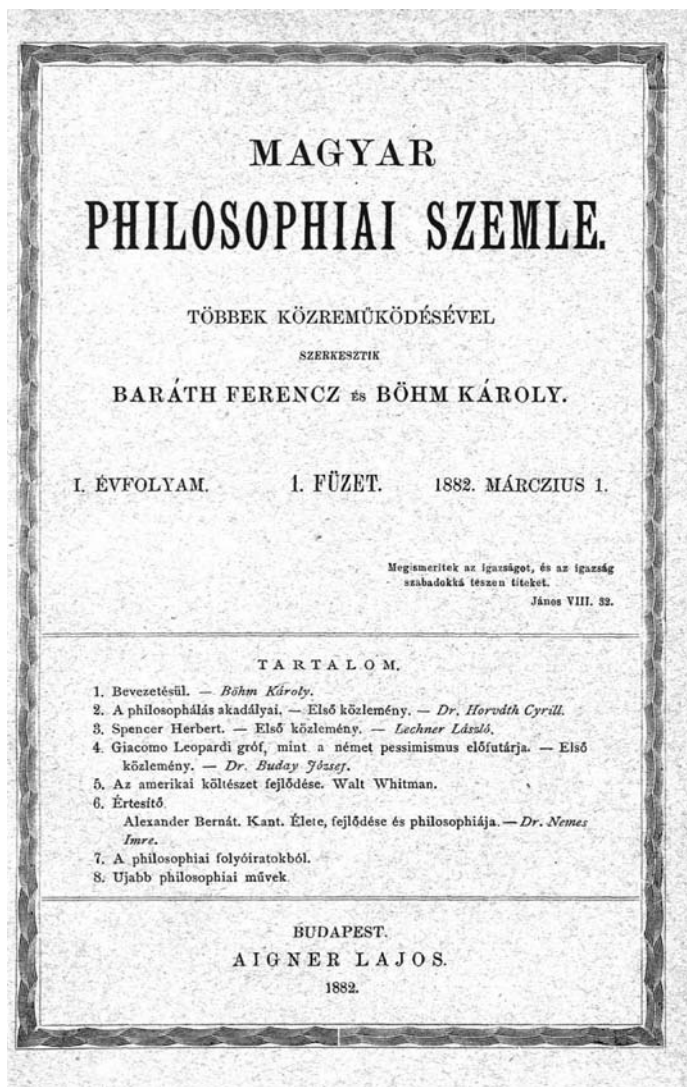

Magyar Philosophiai Szemle 1882–2012

Százharminc évvel ezelőtt, 1882-ben jelent meg a hazai filozófiai élet első önálló szakfolyóirata, a *Magyar Philosophiai Szemle* első évfolyama. Nem véletlen egybeesés csupán, hogy a filozófia magyar akadémiai folyóirata, azaz lapunk – modernizált írásmóddal – ma is ugyanezzel a címmel jelenik meg. A magyarországi filozófusok lapját ugyan korszakokon át másképpen hívták – leghosszabban az akadémia egykori reformkori folyóiratának címét felújító *Athenaeum* volt a neve –, mégis mindegyik az egykori *Szemle* méltó vagy méltatlan utódának tekinthető, immár százharminc évfolyamon keresztül. Kerek évfordulók alkalmával illenék elidőzni azok szellemi hagyatékánál, akikre emlékezünk. Az alapító, Böhm Károly és munkatársa, Baráth Ferenc szerkesztői ars poétikájáról azonban nem sok érdekeset és meglepőt lehet mondani, hiszen nem sokban különbözött a lapot ma működtető testületek vélekedéseitől: az önmagát megszervező magyar filozófusközösség egészének a különböző irányzatok és műhelyek iránt elfogulatlan szakmai fóruma a Magyar Tudományos Akadémia anyagi segítségével és erkölcsi tekintélyével megtámogatva. A régi *Szemle* alapítói szándékai szerint persze az akkor nálunk domináns pozitívizmus orgánuma lett volna, de már első számában egyszerre kellett szembesülnie az emellett újonnan jelentkező legalább két tendenciával, a neokantianizmussal és a filozófiatörténet-írással mint akkoriban önálló filozófiai diszciplínává váló területtel. Az alapítók nemzedékének másik jelentős bölcselője, Alexander Bernát torzóban maradt Kant-monográfiájának részletes – és meglehetősen kemény – bírálata révén el is kezdtek számot vetni ezekkel a

*Böhm Károly,
a Magyar Philosophiai Szemle alapító
szerkesztője (1846–1911)*

tendenciákkal. Később azután sokáig éppen a megbírált Alexander Bernát szerkesztette az akkori *Szemle* utódát, az *Athenaeumot* az akadémia filozófiai lapjainak sorában. Végül a lap és utódai jobb korszakaikban az egész magyar filozófiai élet tükrévé váltak; szerencsés esetben az újabb és újabb filozófiai irányzatok iránt elkötelezett, műhelyszerű folyóiratok képezte szellemi tér középpontjában elhelyezkedve, szűkösebb időkben egymagukban vagy csak egy-két társal biztosítva a filozófia nyilvánosságát az iskolák falán túl is. Helyénvaló itt megemlékezni minden, még közöttünk lévő és már eltávozott szerkesztőségi elődünk munkásságáról, ugyanakkor nem lehet tisztünk a nevükben szólni. Így csak a 2010-től dolgozó szerkesztők nevében mondhatjuk, hogy ha valami keveset si-

került tanulnunk elődeink legjobb korszakainak szerkesztői gyakorlatából, tapasztalatából, akkor azt, hogy kezdettől fogva így, irányzatok közötti fórumként tudtuk értelmezni a filozófia mai magyar akadémiai folyóiratát.

A tavalyi évben emlékeztünk Böhm Károly születésének századik évfordulójára, amely a véletlen játékként egybeesett a huszadik századi magyar politikai gondolkodás klasszikusának, Bibó Istvánnak a születési évfordulójával. Számunkra azonban nem annyira a filozófusok születési évszáma a lényeges, hanem az alexandriai életrajzírási hagyománytól örökölt szabályok szerint megállapított *felvirágzása, akméja*. Ezt lehet első megjelent írásukkal, fő művük első megjelent kötetével vagy életművük döntő eseményével, Böhm esetében az értékelméleti fordulattal azonosítani. A szerkesztőség szemszögéből nézve azonban a rendszeralkotó, iskolaalapító professzor alakja fölé magasodik az alapító főszerkesztő figurája, amint saját alkotómunkájából ellopott idejében éppen ígéretes vagy reménytelen kéziratot olvas, szerzőkkel levelezik, vagy a *Szemle* következő évre szóló akadémiai támogatási pályázatát állítja össze. Számunkra Böhm *felvirágzása* így azonos esemény az általa megalapított *Szemle* létrejöttével. Természetesen nem tudhatjuk, mit szólna az alapító szerkesztő kolléga a jelen szám témáihoz, írásaihoz úgy is, mint szerkesztő, és úgy is, mint filozófus. A *Felelősség* címmel és az etikai súlyponttal azonban valószínűleg egyetértene mind pozitivista pályakeszdő tanárként, mind javakorabeli újkantiánus értékfilozófus professzorként. Bízunk benne, hogy éppen a megfelelő címszó alá sikerült szerkesztenünk a róla és a lapunk elődjéről szóló emlékezőt.

*A Magyar Filozófiai Szemle
szerkesztősége*